

TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK KONUMU

Türkiye'nin jeopolitik konumu 12.sınıf konuları içerisinde yer almaktadır. Bu konu içerisinde Ülkemizin jeopolitik konum özellikleri belirtilmekte, jeopolitikte etkili olan değişen ve değişmeyen unsurlar anlatılmaktadır.

JEOPOLİTİK KONUM NEDİR?

Bir ülkenin coğrafi konumundan dolayı kazandığı stratejik, askeri, siyasal, ekonomik güçle dış siyasetini oluşturması ve yönlendirmesidir.

Bir ülkenin uluslararası alanda yürüttüğü siyaset ile coğrafi özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen bilime jeopolitik denir. Jeopolitik; bir devletin devletler arası politikasını doğal (fiziki) koşulların ortaya çıkardığı bir terimdir.

TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK KONUM ANALİZİ

Jeopolitik açıdan önemli bir konumda bulunan ülkemiz, Anadolu yarımadasının elverişli topraklarına yerleşmiş ve doğu ile batı medeniyetleri arasında köprü olmuştur. Türkiye'nin bu köprü görevi kıtalar arası birçok alanı etkilemektedir.

Türkiye'nin jeopolitik konumu nedeniyle üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkedir. Ülkemizin Çanakkale ve İstanbul boğazlarına sahip olması Türkiye'nin ulaşımında merkez olmasını sağlamıştır. Kara denize komşu olan ülkeler açık denizlere ulaşmak için Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçmek zorundadır.

Türkiye'nin petrol zengini Ortadoğu ülkelerine yakın olması jeopolitik önemini arttırmıştır. Ortadoğu ülkeleri petrollerini dünyaya en karlı ve en kısa güzergahtan ulaştırmak için Türkiye üzerinden petrol boru hatları veya Türk limanlarından dağıtım yapmak zorundadırlar.

Türkiye matematik konum itibarıyla orta kuşak olarak bildiğimiz ılıman iklim kuşağında yer almaktadır. Bu nedenle aynı anda dört mevsimin olması mümkündür. Bu sayede

Türkiye iklime bağlı turizm bakımından da elverişli bir konuma sahiptir.

Türkiye sıcak çatışma bölgeleri olan Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu arasında yer almaktadır. Bu nedenle Türkiye her zaman askeri ve savunma gücünü daima büyük bir dikkat ve kararlı bir şekilde korumalıdır.

Dünya üzerindeki konumu sebebiyle, ülkelere hükmedecek yerde olması Türkiye'nin stratejik öneminin ne kadar güçlü olduğunu kanıtlar.

JEOPOLİTİKTE ETKİLİ OLAN UNSURLAR

Türkiye, ekvator ev başlangıç meridyenine olan uzaklığı, hangi kıtada yer aldığı, çevresindeki ülkelere denizlere ve ticaret yollarına göre durumu coğrafi konumu ifade eder. Türkiye'nin coğrafi konumunun dünya siyaseti ve ekonomisi üzerinde önemli bir rolü bulunur.

JEOPOLİTİKTE DEĞİŞMEYEN UNSURLAR

Coğrafi Konum

- Kuzey Yarımküre 'de orta kuşakta yer alması
- Üç eski kıtanın birbirlerine en çok yaklaştığı yerde olması

Coğrafi Özellikler

- Ortalama yükseltinin fazla olması
- Eğimli ve engebeli arazilerin geniş yer tutması
- Üç tarafının denizlerle çevrili olması
- Önemli su yolları olan İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahip olması
- Zengin su kaynaklarına sahip olması

Jeolojik ve jeomorfolojik özellikler

- Aktif fay hatlarının bulunması
- Jeotermal su kaynaklarının yaygın olması

İklim

- İlman kuşak iklimlerinin görülmesi
- Dört mevsim belirgin olarak yaşanması
- Kısa mesafelerde farklı iklim özelliklerinin görülmesi
- İklim özelliklerine bağlı olarak çeşitli bitki örtüsüne sahip olması

JEOPOLİTİKTE DEĞİŞEN UNSURLAR

Sosyal ve kültürel değerler

- Kalabalık bir nüfusa sahip olması
- Zengin tarihi eserlerin bulunması
- Farklı kültürel değerlere sahip olması

Ekonomik değerler

- Verimli tarım arazilerinin bulunması
- Kıtalar arası ticari faaliyetlerin önemli bir kısmının Anadolu üzerinde gerçekleştirilmesi
- Zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olması

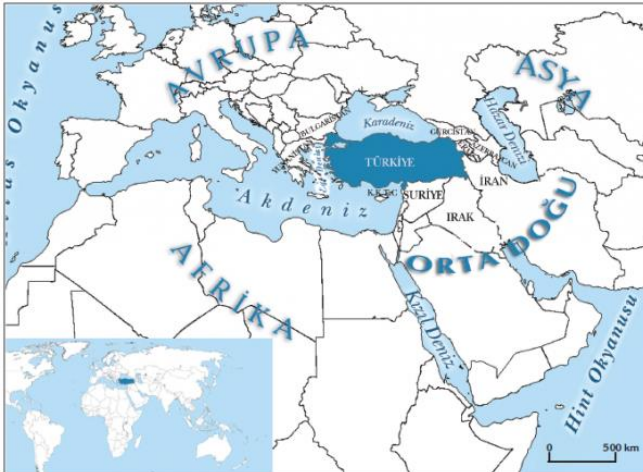
Politik değerler

- Çevre ülkelerde meydana gelen sorunların çözümünde aktif rol oynaması

Askeri değerler

- Güçlü ordusuyla hakimiyet sürdüğü topraklarda barış ve huzurun teminatı olması

TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK KONUMU SONUÇLARI

- Türkiye coğrafi konumu nedeniyle siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan dünyanın en önemli ülkelerinden birisidir.
- Dünya tarihinde önemli yeri olan üç kıtanın birbirine en çok yaklaştığı alanda bulunur.
- Türkiye'yi çevreleyen denizler ve boğazlar deniz yolu ulaşımında önemli kolaylıklar sağlamaktadır.
- Boğazların iktisadi, askeri ve siyasi alanda büyük önemi vardır.
- Türkiye'de farklı jeolojik zamanlara ait çeşitli araziler ve maden yatakları bulunmaktadır. Bu durum ülkemizde çeşitli sanayi kollarının ihtiyacı olan hammaddeyi karşılaması açısından önemlidir.
- Ülkemizin dağlık ve yüksek olması ulaşım, yerleşme ve tarım faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak dağ kuşakları engebe ve yükseltiye bağlı olarak çeşitli bitki topluluklarına ev sahipliği yapar. Bu durum farklı ekonomik etkinliklerin ortaya çıkmasına neden olur.
- İlman Kuşak'ta yer alması iklimin insan yaşamına uygun olmasına olanak sağlamıştır.
- Ülkemiz bitki çeşitliliği yönünden de zengindir. Ekvatorial iklim, çöl ve tundra bitkilerinin dışında diğer bitkiler Türkiye'deki iklim şartlarında yetişmektedir. Yine toprak çeşitliliği açısından da ülkemiz zengindir.
- Bulunduğu coğrafyada su kaynakları bakımından büyük öneme sahiptir.
- Orta Asya ve Kafkas petrolü ile doğal gazın batıya taşınması için belirlenen önemli bir güzergahta bulunur.
- Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlarda meydana gelen sorunların çözümünde etkili politikalar üretmektedir.
- Türkiye'nin jeostratejik konumundan dolayı askeri alandaki gücü hakimiyet sürdüğü topraklarda, barış ve huzurun teminatıdır.
- Çevresinde barışı, istikrarı, demokrasiyi ve hoşgörüyü yaşatmak için çaba harcamaktadır.
- Hititler – Hattuşaş (Boğazköy) Frigler – Gordion (Eskişehir) Lidyalılar – Sardes

(Manisa İyonlılar – Efes, Milet (İzmir)
Urartular – Tuşpa (Van) gibi önemli devletlerin kuruluş yerlerinin Anadolu olmasına neden olmuştur.

- Tarih boyunca çok çeşitli medeniyetlere beşiklik eden Türkiye toprakları tarihi ve kültürel değerleriyle önemli bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır.
- Türkiye'nin jeostratejik konumundan dolayı bir çok uluslar arası kuruluşu üyedir.

Türkiye'nin Üyesi olduğu Uluslararası Kuruluşlar

Siyasi örgütler	Ekonomik örgütler	Askeri örgütler
Birleşmiş Milletler (BM)	Uluslararası Para Fonu (İMF)	NATO
İslam Konferansı Örgütü (İKÖ)	Dünyanın en büyük 20 ekonomisi (G-20)	Batı Avrupa Birliği
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM)	Dünya Bankası	
Avrupa Konseyi	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	

Bu ders notu aşağıdaki linkten indirilmiştir.

<https://www.derscoğrafya.com/turkiyenin-jeopolitik-konumu/>

DERS
COĞRAFYA